

Á-H-R-I-F

engilsaxnesku kyrkjunnar á hina norrænu.

BROT ÚR RITDÓMI EFTIR ÞORSTEIN ERLINGSSON.

[Það eru ekki mörg nútíðar rit, sem fræða oss Íslendinga um uppruna kyrkjunnar íslensku, eða gjöra neitt ljósari þá viðburði, er skeðu í lok 10. aldar á Norðurlöndum. Á íslensku máli hefir sem næst ekkert verið um það skrifað, og er það þó einhver þýðingarmesti kafli sögunnar. Að undanskilinni ritgjörð Dr. Björns Ólsens um kristnitökuna á Íslandi árið 1000, mun mega fullyrða, að ekkert sé til um það mál, nema ef telja skyldi rófu þá, sem hnýtt er aftan í Biblíusögur Tangs eða Balslevs fyrir „góðu börnin“ að lesa og læra. Á útlendum málum hefir þó margt verið ritað, er snertir þenna sérstaka kafla sögunnar, og er margt af því einkar skemmtilegt og fróðlegt. Fæst af því mun þó fólki vera kunnugt almennt, enda eru fáir, sem bjargast geta við útlensk fræði.

Grein sú, sem hér fylgir, er brot úr löngum ritdómi um útlenskar bækur, er góðskáldið og snillingurinn Þorsteinn Erlingsson samdi endur fyrir löngu, og kom sá ritdómur út í Tímariti Bókmenntafélagsins. Það er nokkurn veginn áreiðanlegt, að fáir hafa lesið þessa ritgjörð hér vestra, og enn fremur ekki ólíklegt, að þeir, er kunna að hafa lesið hana, muni nú farnir að gleyma henni.

Útdráttur þessi er yfirlit yfir bók eftir norskan höfund, A. Taranger, um áhrif engilsaxnesku kyrkjunnar á hina norrænu. Fyrri hluti greinarinnar er um viðskifti Engla og Norðmanna á Víkingaöldinni, og sýnir fram á, hversu viðkyrningin jókst allt af eftir því, sem farnar voru fleiri ferðirnar, og að lokum, hvern þátt Englar áttu í kristnitöku og siðaskiftum Norðmanna. Eftir að kristni er í lög tekin, álitur Taranger, að norræna kyrkjan hafi algjörlega verið sniðin eftir þeirri engilsaxnesku. En greinarhöfundurinn sýnir fram á, að þeim skoðunum sé víða mótmælt og það með rökum. En hitt ræður að líkum, að norræna kristni hafi mikið sótt til hinnar ensku.

Hér vestra, þar sem vér Íslendingar höfum jafn mikil mök